Kyrkogårds VANDRING.se

Jan Jakob Börjessons familjegrav

Jan Jakob och hustrun Maria Lisa, eller Maja Lisa som hon kallades, flyttade till Byggninga i Esbjörbyn 8 mars 1873. Då hade tre av barnen redan fötts. Jan Jakob hade köpt gårdarna Byggninga, Gata och Utstuga av en som kallades Kosten i en något märklig affärsuppgörelse. Jan Jakob skulle betala en summa varje år så länge Kosten levde. Kosten trodde nog inte att Jan Jakob skulle klara att betala varje år och att han då kunde få tillbaka gårdarna, men Kosten dog redan 1875 och då blev gårdarna Jan Jakobs utan mer betalningar.

Jan Jakob och Maja Lisa fick sju barn tillsammans, tre döttrar och fyra söner.

Elin, 1867-06-27–1932-09-07 (Grav: 12 05 72)

Stina, 1870-01-02–1957-02-05 (Grav: 12 04 53)

Johan, 1872-12-03–1959-09-23 (Grav: 12 04 50)

Robert, 1875-08-25–1877-05-22

Karl, 1878-02-16–1947-04-04 (Grav: 12 05 87)

Ferdinand, 1881-09-2–1901-04-04

Teresia, 1885-04-17–1983-04-25 (Grav: 12 06 58-59)

Robert blev bara knappt två år och Ferdinand blev bara 20 år. På den tiden åkte man inte till doktorn i onödan. Ferdinand fick kallbrand våren 1901 på grund av ett ljumskbråck och dog strax därefter på Karlstads Lasarett.

Mamma Maria Lisa var en modig kvinna. Till Ferdinands begravning bestämde hon att det inte skulle vara något supande vilket annars var sed på den tiden. Detta fick hon stark kritik för av gubbarna på begravningen, men kvinnorna i socknen tyckte det var bra gjort och många av dem tog efter Maria Lisa.

Alla barnen är begravda på Långseruds kyrkogård, men Roberts och Ferdinands gravar finns inte registrerade. Alla barnen fick egna gravar så i Jan Jakobs familjegrav är, trots beteckningen, bara Jan Jakob och Maria Lisa själva begravda.

Man gick som sagt inte till läkare eller tandläkare i första taget på den tiden. Maria Lisa som fick tandvärk gick inte till tandläkaren i tid. Man skulle ju tåla ”lite” tandvärk. Men inflammationen i tandroten spred sig till ögat och det förstördes, så hon fick sedan sätta in ett emaljöga, vilket syns på kort av henne.

Vid en brand i Byggninga 1899 förlorade familjen allt. Även säden förstördes eftersom den förvarades på vinden. Hur branden uppstod vet ingen. Man trodde att en blåsa i fönsterrutan som bildade ett slags bränglas på östra sidan där solen gassat, kanske gjorde att det blev för hett i något ludd i närheten av vävstolen.

Ingen var hemma när elden startade. Jan Jakob och Elin var och handlade, Maria Lisa och Teresia var uppe i haget och skar ris. Karl var troligen i Ökne på smedlära och Ferdinand antagligen ute på åkern och jobbade. Föräldrarna ville aldrig prata om branden, så man vet inte så mycket.

Efter branden sände Jan Jakob bud till dottern Stina i Amerika, men tydligen inte till Johan som också var där, att hon skulle komma hem och hjälpa till med att väva och sy nytt, allt hade ju förstörts. Hon kom inte hem, men skickade sina besparingar, så de kunde köpa nytt. Jan Jakob blev mycket tacksam när han fick reda på det och insåg att han kanske inte varit så rättvis mot Stina alla gånger när hon bodde hemma. Stina kom hem året därpå för att hjälpa till med återställningsarbetet.

Byggninga byggdes snart upp igen efter branden. Jan Jakob hade åkt runt i bygden och tittat på olika hus. Gården Där Framme i Lönnskog fick till slut stå modell för nya Byggninga.

Man behövde ju också nytt möblemang efter den stora branden. Jan Jakob var affärsman så han tog kärran med jordbruksprodukter och for till Åmåls hamn. Han bytte där till sig möbler av tyskar som kommit dit för att köpa förnödenheter. De hade ont om pengar så de bytte maten mot möblerna. Det passade säkert bra eftersom allt lösöre i Byggninga förstörts i branden.

Jan Jakob var bestämd och hård i affärer och kanske inte alltid så rättvis som pappa, men dagens ättlingar konstaterar att han i slutänden ändå satte alla barnen ”på fötter” – det vill säga såg till att de alla fick en bra start i livet.

Jan Jakob hade ett talesätt som han påpekade för sina barn: ”Sparar du inte på ettöringen så får du aldrig en krona”.

Maria Lisa var mer ödmjuk, hon sade ofta: ”lorten och sönna (smutsen och synden) kommer du aldrig ifrån”.